

Warszawa, dnia 13 marca 2019 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWNY I POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPPTK.590.20/2018

INFORMACJA O WYROKU
TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO
Z DNIA 6 GRUDNIA 2018 R. W SPRAWIE O SYGN. AKT SK 19/16¹

I. Problem konstytucyjny.

Wyrok z dnia 6 grudnia 2018 r. wydany został po rozpatrzeniu przez Trybunał Konstytucyjny sprawy zainicjowanej skargą konstytucyjną spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prowadzącej internetowy portal aukcyjny. Zgodnie ze stanem faktycznym sprawy, stanowiącej podstawę do wniesienia skargi konstytucyjnej, postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zobowiązał Skarżącą, na podstawie art. 286¹ ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – *Prawo własności przemysłowej*², zwanej dalej „p.w.p.”, do udzielenia informacji o towarach (akcesoriach samochodowych) oznaczonych określonymi znakami towarowymi, oferowanych przez dwóch użytkowników portalu aukcyjnego prowadzonego przez Skarżącą. Przedmiotowe informacje miały obejmować pochodzenie towarów, firmę lub nazwę oraz adres sprzedających, ilość wystawionych na sprzedaż oraz zbytych towarów, a także ceny uzyskane ze sprzedaży określonych towarów. Sąd uznał, że zachodzą podstawy do udzielenia zabezpieczenia roszczeń przez zobowiązanie Skarżącej do udzielenia informacji, ponieważ w przypadku oferowanych przez użytkowników portalu aukcyjnego towarów doszło do naruszenia praw z rejestracji wspólnotowych znaków towarowych, a Skarżąca świadczyła usługi wykorzystywane w działaniach naruszających prawa wyłączne uprawnionego podmiotu. Skarżąca wniosła zażalenie na postanowienie

¹ Sentencja wyroku została ogłoszona dnia 10 grudnia 2018 r. w Dz. U. poz. 2302.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 776, z późn. zm.

z dnia 27 kwietnia 2015 r., zarzucając w nim m.in., że sąd nie zbadał czy spełniono wymóg proporcjonalności żądania zabezpieczenia. Postanowieniem z dnia 8 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił zażalenie.

Kwestionując w skardze konstytucyjnej zgodność z wzorcami konstytucyjnymi art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p., Skarżąca podniosła m.in., że „roszczenie informacyjne” wywodzone z tego przepisu stanowi ograniczenie wolności działalności gospodarczej, gdyż obliuguje przedsiębiorcę do ujawnienia tajemnicy handlowej, a przepisy nie zapewniają mechanizmów ochronnych przed nieuprawnionym wykorzystaniem przez podmiot prywatny uzyskanych w ten sposób informacji. W ocenie Skarżącej obowiązki nałożone na podstawie kwestionowanego przepisu na podmiot nie będący naruszcycielem są nieproporcjonalne. Skarżąca przedstawiła także wątpliwości dotyczące spełnienia przez przepis art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. gwarancji rzetelnej procedury oraz jego zgodności z zasadą równości, ze względu na zróżnicowanie praw i obowiązków procesowych stron postępowania o zobowiązanie do udzielenia informacji.

Trybunał Konstytucyjny ustalił, że główny problem konstytucyjny w przedmiotowej sprawie dotyczył oceny, czy wynikający z art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. obowiązek informacyjny nie ingeruje nadmiernie (nieproporcjonalnie) w wolność działalności gospodarczej.

II. Wzorce kontroli.

Jako wzorce kontroli Skarżąca powołała: art. 22 w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji, a także art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji. Trybunał jako wzorzec kontroli stanowiący podstawę rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie przyjął art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Jednocześnie jako adekwatne wzorce w przedmiotowej sprawie zidentyfikował art. 45 ust. 1 i powołany związkowo art. 32 ust. 1 Konstytucji, jednak ocenę konstytucyjności w oparciu o te wzorce uznał za zbędną ze względu na wynik oceny przeprowadzonej na podstawie art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji .

III. Treść orzeczenia.

W omawianym wyroku Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. jest niezgodny z art. 22 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ponadto Trybunał umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Dokonując oceny konstytucyjności zakwestionowanego przepisu Trybunał Konstytucyjny potwierdził najpierw, że art. 22 Konstytucji, proklamujący zasadę wolności działalności gospodarczej, może stanowić wzorzec kontroli w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną. Przepis ten bowiem wyraża jedną z zasad ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej, ale jednocześnie można z niego wywodzić prawo podmiotowe, przysługujące każdemu, kto podejmuje działalność gospodarczą. Orzecznictwo Trybunału dopuszcza powoływanie tego prawa podmiotowego jako wzorca kontroli w skardze konstytucyjnej. Nie ma przy tym znaczenia, że art. 22 Konstytucji zawarty został w rozdziale I ustawy zasadniczej. Trybunał nie wyklucza bowiem, że chronione za pomocą skargi konstytucyjnej wolności i prawa mogą mieć oparcie w przepisach Konstytucji zamieszczonych poza jej rozdziałem II.

Odnosząc się natomiast do związkowego powołania przez Skarżącą art. 22 i art. 31 ust. 3 Konstytucji jako wzorców kontroli, Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że przepisy te nie wykluczają się, a art. 31 ust. 3 jest komplementarny w stosunku do art. 22 Konstytucji. Kategoria „ważnego interesu publicznego”, która wedle art. 22 Konstytucji stanowi przesłankę dopuszczalności ograniczenia wolności działalności gospodarczej, obejmuje bowiem również wartości wskazane w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Rozpatrując zarzuty postawione przez Skarżącą, Trybunał Konstytucyjny przeprowadził test proporcjonalności obejmujący badanie przydatności (skuteczności) zakwestionowanej regulacji, jej konieczności oraz proporcjonalności ograniczenia wolności działalności gospodarczej w stosunku do praw i wartości konstytucyjnych, jakie miałyby być chronione. Trybunał, powołując fragment uzasadnienia *ustawy z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw*³, wprowadzającej do porządku prawnego zakwestionowany przepis art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p., ustalił, że jego celem było zabezpieczenie określonych roszczeń za pomocą pozyskania informacji od osoby niebędącej naruszcicielem praw własności przemysłowej. Zdaniem Trybunału przedmiotowe rozwiązanie może być przydatne w realizacji założonego celu legislacyjnego.

Trybunał uznał jednak, że omawiana instytucja prawna nie spełnia przesłanki konieczności. „Roszczenie informacyjne” wynikające z art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. ma bowiem samodzielny charakter, co oznacza, że może być realizowane nawet, jeżeli nie toczy się postępowanie w sprawie o naruszenie praw własności przemysłowej. Co więcej, podmiot

³ Dz. U. Nr 99, poz. 662.

uprawniony, który uzyskał żądane informacje, może zaniechać dochodzenia praw na drodze sądowej, co uniemożliwi weryfikację zasadności jego twierdzeń o naruszeniu praw własności przemysłowej. W ten sposób obowiązek informowania przewidziany w art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. odrywa się od celu, dla którego przepis ten został wprowadzony. Jak ponadto zauważył Trybunał, skutki udzielenia informacji na podstawie zakwestionowanego przepisu są nieodwracalne, gdy tymczasem istotą postępowania zabezpieczającego jest jego odwracalny charakter.

W uzasadnieniu omawianego wyroku Trybunał przedstawia ponadto argumenty, które świadczą, że przepis art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. nie spełnia również kryterium proporcjonalności *sensu stricto*. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest – zdaniem Trybunału – wadliwy sposób zredagowania kwestionowanego przepisu. Użyte w treści art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. pojęcia „zabezpieczenie roszczeń”, „sprawca” i „osoba inna niż naruszający” są pojęciami, których znaczenie i zastosowanie w ramach postępowania o udzielenie informacji nie ma racjonalnego uzasadnienia. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących postępowania zabezpieczającego jest bowiem w przypadku kwestionowanej regulacji wyłączone. Ponadto przesłanką uwzględnienia wniosku w przedmiocie zobowiązania do udzielenia informacji jest jedynie wysokie prawdopodobieństwo, a nie dowiedzenie naruszenia praw własności przemysłowej. Stwierdzenie faktu naruszenia tych praw odbywa się bowiem w odrębnym postępowaniu, które jednak wcale nie musi zostać zainicjowane przez podmiot uzyskujący informacje na podstawie art. 286¹ ust. 1 pkt 3 p.w.p. Trybunał zwrócił uwagę, że jeżeli postępowanie takie nie zostanie wszczęte, nie istnieje wartość, dla której można poświęcić wynikającą z wolności działalności gospodarczej tajemnicę informacji przedsiębiorstwa (tajemnicę handlową). Ponadto o nieproporcjonalności przedmiotowej regulacji świadczy fakt, że ustawodawca nie przewidział odpowiednich gwarancji wykorzystania udzielonej informacji w celu dochodzenia roszczeń określonych w art. 287 ust. 1 i art. 296 ust. 1 p.w.p. Sąd nie ma bowiem uprawnienia do kontroli tego, w jaki sposób pozyskane informacje zostaną wykorzystane i czy będą one służyć jedynie dochodzeniu roszczeń z praw własności przemysłowej.

IV. Wskazówka dla ustawodawcy.

W uzasadnieniu omawianego wyroku Trybunał Konstytucyjny nie przedstawił wprost wskazówek dla ustawodawcy w przedmiocie dopuszczalnego kształtu poddanej ocenie regulacji. Trybunał zauważył jednak, że dla zabezpieczenia roszczeń dotyczących ochrony praw własności przemysłowej mogą być zastosowane mniej dotkliwe środki, które będą miały

charakter odwracalny. Uregulowania prawne w tym obszarze powinny zostać ukształtowane tak, aby istniało powiązanie między przewidzianym zabezpieczeniem a postępowaniem w sprawie naruszenia praw własności przemysłowej.

Piotr Ołdak
Wicedyrektor
Departamentu Prawnego i Postępowań przed
Trybunałem Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/

Sprawę prowadzi: Karol Grzybowski